

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 583/2015-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. marca 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka (sudca spravodajca), zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti KONRES k. s., Hviezdoslavova 3388/6, Košice, zastúpeného advokátom Mgr. Richardom Petrovom, Františkánska 3, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základného práva garantovaného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave zo 14. júla 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 1 CoKR 27/2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti KONRES k. s. na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave zo 14. júla 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 1 CoKR 27/2015 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 CoKR 27/2015 zo 14. júla 2015 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. septembra 2015 doručená sťažnosť spoločnosti KONRES k. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou napadla v záhlaví tohto uznesenia uvedené rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) a navrhla jeho zrušenie pre rozpor s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) s odôvodnením, že pri riešení a posudzovaní zaujatosti jej ako novozvolenej správkyne konkurznej podstaty všeobecný súd postupoval v rozpore s § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 8/2005 Z. z. o správcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správcoch“).

2. Sťažovateľka v sťažnosti namietala, že jediným dôvodom na odmietnutie návrhu schôdze veriteľov na jej ustanovenie do funkcie správcu bola údajná personálna prepojenosť komandistu [REDAKOVANÉ], ktorý nemá odbornú spôsobilosť na výkon funkcie správcu a nie je ani oprávnený konať v mene správcu – na právneho zástupcu jedného z veriteľov [REDAKOVANÉ] z [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], bez dôkladného posudzovania relevantných právnych skutočností vyplývajúcich z § 4 ods. 1 a 2 zákona o správcoch. To sťažovateľka považovala za prejav svojvôle krajského súdu a porušenie jej ústavných práv.

3. Krajský súd na výzvu ústavného súdu listom z 8. februára 2016 navrhol sťažnosť zamietnuť, lebo podľa neho možná existencia vzťahu medzi právnym zástupcom rozhodujúceho veriteľa [REDAKOVANÉ], a komandistom správcu KONRES k. s. zakladá dôvodnú pochybnosť o nezaujatom postupe novozvoleného správcu, čo bolo dôvodom na jeho vylúčenie z ďalšej činnosti; zároveň krajský súd súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

4. Sťažovateľka v replike zotrvala na podanej sťažnosti a tiež súhlasila s upustením od ústneho pojednávania.

5. Ústavný súd posúdil splnenie podmienok konania a zistil, že sťažnosť bola podaná včas oprávnenou osobou— sťažovateľka je právne zastúpená advokátom; sťažovateľka bola účastníčkou konania, v ktorom bolo vydané rozhodnutie napadnuté sťažnosťou a ústavný súd je na jej prerokovanie príslušný; sťažnosť je prípustná, lebo sťažovateľka vyčerpala všetky zákonné procesné prostriedky na ochranu svojho práva [§ 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde) *a contrario*] a aj vecne opodstatnená.

6. Ústavný súd je súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý stojí mimo sústavu všeobecných súdov, a preto ho nemožno, ak vykonáva svoju právomoc tak, že v zmysle čl. 127 ústavy rozhoduje o ústavnej sťažnosti proti právoplatnému súdnemu rozhodnutiu, považovať za ďalšiu „supervíznu“ inštanciu v systéme všeobecných súdov, ktorá kontroluje ich rozhodovaciu činnosť.

Na taký dozor či kontrolu je ústavný súd oprávnený iba za situácie, keď všeobecné súdy svojimi rozhodnutiami zasahujú do ústavou zaručených základných práv či slobôd jednotlivca (právnickej či fyzickej osoby). Z tohto dôvodu ústavný súd napadnuté rozhodnutie krajského súdu preskúmal z pohľadu porušenia ústavou zaručených základných práv, ako sú sťažovateľkou namietané v sťažnosti; a dospel k záveru, že sťažnosť je aj dôvodná.

7. Ústavný súd si je vedomý toho, že výklad „podústavného“ práva a jeho aplikácia na jednotlivý prípad je principiálne vecou všeobecného súdu a že o zásahu do daného procesu možno uvažovať za situácie, keď je dané rozhodovanie zaťažené vadami, ktoré majú za následok porušenie ústavnosti (tzv. kvalifikované vady), čo býva spravidla vtedy, ak všeobecný súd nezohľadní správne (či vôbec) dopad niektorého ústavou zaručeného základného práva (slobody) na posudzovanú vec alebo sa dopustí – z hľadiska

spravodlivého procesu – neakceptovateľnej „ľubovôle“ spočívajúcej buď v nerešpektovaní jednoznačne znejúcej kogentnej normy, alebo v zjavnom a neodôvodnenom vybočení zo štandardov výkladu, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný, resp. ktorý zodpovedá všeobecne akceptovanému (doktrínálnemu) chápaniu dotknutých právnych inštitútov. Ústavný súd tak tieto otázky nerieši z hľadiska poslania, ktoré prislúcha všeobecnému súdu, t. j. rozhodovanie sporu o právo, resp. poskytovanie ochrany právam a oprávneným záujmom, ale iba hodnotí, či výkladom „podústavného“ práva všeobecným súdom nedošlo k neústavnému zásahu (porušeniu) do základných práv (slobôd) sťažovateľa.

8. V sťažnosti vyjadrila sťažovateľka nesúhlas s tým, ako krajský súd interpretoval a aplikoval relevantné ustanovenie § 4 ods. 1 a 2 zákona o správcoch na prejednávajúcu vec, a to predovšetkým s tým, ako dospel k záveru, že nepotvrdená ani nevyvrátená existencia príbuzenského vzťahu medzi právnym zástupcom rozhodujúceho veriteľa a komandistom správcu zakladá bez ďalšieho pochybnosť o jeho nezaujatom postupe vo výkone správcovskej činnosti, preto musel byť z nej vylúčený podobne, ako by to bolo u sudcu.

9. V úvode úvah ústavného súdu je nutné zdôrazniť, že správca konkurznej podstaty nevykonáva súdnu moc, takže aj možnosti aplikácie určitých záverov súdov vzťahujúcich sa iba a len na ne/predpojatosť sudcov sú pre správcov zjavne vylúčené, z čoho potom vyplýva i rozdielny, resp. podstatne užší dispozičný priestor pre súd rozhodovať o vylúčení správcu z výkonu správcovskej činnosti.

10. Inak povedané, prekážky, ktoré bránia fyzickej alebo právnickej osobe vo výkone funkcie správcu konkurznej podstaty, sú výslovne a vyčerpávajúcym spôsobom uvedené v zákone o správcoch (§ 4 ods. 1 a 2 zákona o správcoch).

Podľa § 4 ods. 1 zákona o správcoch: „Správca je vylúčený z výkonu správcovskej činnosti, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, v ktorej vykonáva správčovskú činnosť, možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti.“

Podľa § 4 ods. 2 zákona o správcoch: „Správca je vylúčený z výkonu správcovskej činnosti vždy, ak (a) je spriaznenou osobou veriteľa prihlásenej pohľadávky, (b) je spriaznenou osobou dlžníka, (c) s ním spriaznená osoba je spriaznenou osobou dlžníka alebo osoby, ktorá je spriaznenou osobou dlžníka, (d) je veriteľom alebo dlžníkom dlžníka alebo osoby spriaznenej s dlžníkom, (e) s ním spriaznená osoba je veriteľom alebo dlžníkom dlžníka alebo veriteľom alebo dlžníkom osoby spriaznenej s dlžníkom, (f) v posledných troch rokoch zabezpečil záväzky dlžníka, (g) v posledných troch rokoch s ním spriaznená osoba zabezpečovala záväzky dlžníka alebo záväzky s dlžníkom spriaznenej osoby, (h) je s dlžníkom v súdnom alebo inom konaní, v ktorom sa má rozhodnúť ich spor, (i) poskytol dlžníkovi vklad alebo sa podieľal na jeho podnikaní alebo zisku, alebo má akékoľvek práva alebo povinnosti k cennému papieru, s ktorým sú spojené práva alebo povinnosti dlžníka, (j) poskytol dlžníkovi audítorské služby alebo právne služby, (k) s ním spriaznená osoba v posledných troch rokoch poskytla dlžníkovi audítorské služby alebo právne služby, (l) v posledných troch rokoch prijal od dlžníka dar alebo inú výhodu, (m) v posledných dvoch rokoch bol zamestnancom dlžníka, (n) v posledných dvoch rokoch bola s ním spriaznená osoba vedúcim zamestnancom dlžníka.“.

Rozdiel medzi citovanými ustanoveniami zákona (pomer správcu k veci v § 4 ods. 1 zákona o správcoch a pomer správcu k účastníkom konania podľa § 4 ods. 2 zákona o správcoch) je už *prima facie* zrejmy a rovnako je tak zreteľné, že ani v jednom z nich nie je nikde obsiahnutý pomer (vzťah) právnickej osoby – komanditnej spoločnosti, cez komandistu k právnomu zástupcovi jedného z veriteľov úpadcu, ako dôvod jej vylúčenia z výkonu funkcie správcu.

11. Ústavný súd týmto nijako nespochybňuje význam zostávajúcej nezávislosti a nestrannosti správcu konkurznej podstaty pri výkone svojej funkcie, ale na strane druhej ju podstatne odlišuje od požiadaviek na nestranného sudcu, ktorý „dozerá“ aj na činnosť správcu konajúceho vo veci konkurzu. Inak povedané, ak správcom nesvedčí taká nestrannosť, ktorá by bola porovnateľná so sudcovskou nestrannosťou, potom ani všeobecný súd sa nesmie dovolávať tých záruk, ktoré bezvýnimočne platia na sudcovskú nestrannosť. V tomto prípade tak podľa názoru ústavného súdu súdy nevychádzali

z racionálnej argumentácie citovaných zákonných ustanovení, pretože závery v nich obsiahnuté na daný prípad nedopadajú, takže nie sú akceptovateľné ani z hľadiska ich účelu a zmyslu.

12. V prípade aplikácie právnej normy treba totiž prvotne vychádzať z jej doslovného znenia. Len za podmienky jej nejasnosti a nezrozumiteľnosti (umožňujúcich napr. viac interpretácií), ako aj rozporu doslovného znenia daného ustanovenia s jeho zmyslom a účelom, o ktorého jednoznačnosti a výlučnosti niet žiadnej pochybnosti, možno uprednostniť výklad *a ratio legis* pred výkladom jazykovým. Samozrejme, že aj v takýchto prípadoch sa musí všeobecný súd vyvarovať svojvôle, preto svoju interpretáciou právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii a zrozumiteľne ju uviesť v rozhodnutí (§ 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku).

13. Vzhľadom na prísne nastavené požiadavky práva na spravodlivý proces preto neobstojí citované rozhodnutie krajského súdu, ktoré na jednej strane aprobuje rozhodnutie okresného súdu, ktoré založilo vylúčenie správcu iba na § 4 ods. 1 zákona o správcoch – so zreteľom na jeho pomer k veci a na strane druhej tento dôvod ešte rozširuje aj o situáciu uvedenú v § 4 ods. 2 písm. a) zákona o správcoch, a to bez akéhokoľvek racionálneho odôvodnenia majúceho základ v citovaných zákonných ustanoveniach či skutočnostiach, ktoré v konaní vyšli najavo.

14. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej správnej normy, ktorá má základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02).

15. S ohľadom na uvedené odôvodnené zistenie sa tak nestalo, preto musel ústavný súd konštatovať, že napadnutým uznesením krajského súdu bolo porušené právo sťažovateľky zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, toto rozhodnutie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy zrušil a podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

16. Keďže právny zástupca sťažovateľky si trovy konania pred ústavným súdom síce uplatnil, ale nevyčíslil, ústavný súd o ich úhrade ako úspešnej sťažovateľke nerozhodol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2016